

Informace o realizaci Programu prevence kriminality a extremismu – Úsvit

Program prevence kriminality a extremismu - Úsvit (dále jen „Program Úsvit“) vznikl v roce 2009 na základě stěžejní priority Ministerstva vnitra, kterou byl boj proti extremismu a zvýšení bezpečí a veřejného pořádku v sociálně vyloučených lokalitách. Metodický základ měl Program Úsvit ve Strategii prevence kriminality na léta 2008 až 2011 přijaté usnesením vlády č. 1150/2007.

Program Úsvit je významnou aktivitou Ministerstva vnitra v oblasti zvyšování bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách a má i své opodstatnění ve snížení vlivu extremistického populismu na českou veřejnost. V rámci Programu Úsvit jsou podporovány sociální aktivity a situačních opatření, které zlepšují situaci nejen v rámci sociálně vyloučených lokalit, ale i v lokalitách, kde spolu žijí tzv. normální obyvatelé měst s těmi, kteří jsou označováni jako společensky nepřizpůsobiví. Program Úsvit je realizován na základě dlouholetých zkušeností Ministerstva vnitra s Programem prevence kriminality na místní úrovni, se kterým má mnoho společných prvků.

Obsahem Programu Úsvit je podpora nerepresivních metod práce Policie ČR i obecní policie, zvyšování bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách, eliminace sociálně rizikových jevů a prevence útoků páchaných s extremistickým motivem a zapojení obyvatel sociálně vyloučených lokalit ke zlepšení jejich situace.

Ministerstvo vnitra program metodicky vede a nabízí samosprávám, kde jsou sociálně vyloučené lokality, osvědčené typy projektů, které se kombinují a doplňují podle místních problémů a potřeb. **Nejčastěji se jedná o projekty:**

- **asistent prevence kriminality¹** (asistent městské policie pro oblast veřejného pořádku z řad dlouhodobě nezaměstnaných a obtížně zaměstnatelných obyvatel sociálně vyloučené lokality),
- **romský mentor** (sociální pracovník pomáhající vykonat soudem uložený alternativní trest obecně prospěšných prací a působit proti jeho přeměně na trest odnětí svobody),
- **prevence zadlužování** a vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti,
- **vzdělávání strážníků městské policie a příslušníků Policie ČR** v oblasti výkonu služby v sociálně vyloučených lokalitách a etnicky odlišných komunitách,

---

¹ Podrobná informace o realizaci projektu Asistent prevence kriminality byla členům RVPPK předána na jednání dne 26. května 2011.

- **technická opatření** zvyšující bezpečí obyvatel sociálně vyloučené lokality – kamerové monitorovací systémy, bezpečnostní dveře, mříže apod. ve společných částech domů,
- **netradiční způsoby a metody vzdělávání a integrace** v rámci školní výuky s cílem zatraktivnit školní výuku a motivovat děti a rodiče ke školní docházce i zvýšit prestiž vzdělání u osob s nízkým vzdělanostním statutem,
- **alternativní a nepatologická nabídka trávení volného času** pro děti a mládež,
- **sociologické šetření** pocitu vnímání bezpečí obyvatel sociálně vyloučené lokality, jejich názor na způsoby zlepšení situace a ochotu zapojit se do preventivních opatření.

Pilotně byl program Úsvit odzkoušen v roce 2009 v Mostě (v lokalitě Chanov) a v roce 2010 byl rozšířen do dalších sociálně vyloučených lokalitách měst Most, Litvínov, Děčín, Obrnice, Trmice, Kladno, Ostrava, Karviná, Havířov a Orlová. V rámci programu bylo podpořeno 40 dílčích projektů² částkou 9 235 000 Kč. Pro rok 2011 byl zařazen mezi priority krajských a městských programů prevence kriminality a je realizován přibližně v rozsahu roku 2010.

Z ročních hodnotících zpráv Programu Úsvit a jeho jednotlivých projektů, které zpracovává samospráva, je možné uvést následující efekty:

- zlepšení bezpečnosti a veřejného pořádku v sociálně vyloučené lokalitě,
- snížení sociálně nežádoucích jevů, včetně kriminality zejména dětí a mladistvých,
- zaangažování osob ze sociálně vyloučeného prostředí na řešení situace v rámci komunity/lokality,
- rozšíření sociálních aktivit a nových/alternativních forem vzdělávání.

Jednotlivé dílčí projekty Programu Úsvit

1. Asistent prevence kriminality

Velice úspěšnou aktivitou je projekt „**Asistent prevence kriminality**“ jehož cílem je snížení počtu spáchaných trestných činů i přestupků (protiprávního jednání obecně) v sociálně vyloučené lokalitě, zajištění vymahatelnosti práva, prevence sousedských sporů, bagatelní a latentní protiprávní činnosti, kterou Policie ČR a obecní policie v rámci sociálně vyloučených lokalit obtížně řeší a změna negativního pohledu majoritní společnosti na osoby sociálně vyloučené.

---

² Seznam podpořených projektů je uveden v příloze.

Asistent prevence kriminality (dále jen „asistent“) je zaměstnancem samosprávy zařazeným v obecní policii ve smyslu zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Asistent není strážníkem ani čekatelem, ale plní úkoly, které nejsou dle zákona o obecní policii svěřeny výhradně strážníku nebo čekateli.

V roce 2010 aktivně působilo 38 asistentů v 10 městech; v Ústeckém kraji - Most, Litvínov, Děčín, Trmice, Obrnice; v Moravskoslezském kraji - Ostrava, Karviná, Havířov, Orlová a ve Středočeském kraji – Kladno. Niže v textu je uveden nejčastěji se vyskytující výčet činností asistentů v lokalitách jejich působení:

- Asistenti se seznámili se sociálně vyloučenými lokalitami a vysvětlili občanům účel své přítomnosti.
- Asistenti o své činnosti během výkonu směny podávali písemné informace formou zápisu do tzv. hlídkové knížky, popř. informovali ústně jednotlivé strážníky o zjištěných a řešených skutečnostech.
- Asistenti vykonávali dohled u základních škol (před zahájením vyučování a při ukončení vyučování a rozchodu žáků), a to jak dohled nad bezpečností na silnicích (přechody pro chodce) i dohled nad bezpečností dětí při začínajících projevech šikany, rvaček, okrádání školáků, kouření dětí, nebo jak prevence před distribucí omamných látek přímo před budovou školy.
- Asistenti prováděli kontrolu heren, zda se v nich nezdržují osoby pod stanovenou věkovou hranicí.
- Asistenti se podíleli na dohledu nad veřejným pořádkem formou hlídkové služby společně s hlídkami městské policie. Po důkladném proškolení a zácvičku pracovali asistenti i samostatně. Jejich úkolem bylo v případě zjištění jakéhokoli protiprávního jednání informovat městskou policii a postupovat při řešení společně.
- Asistenti díky své místní znalosti získávali a předávali k dalšímu opatření městské policie nebo Policii ČR informace o určitých druzích protiprávního jednání páchaných v sociálně vyloučených lokalitách jako je např. odkládání objemného odpadu – nejčastěji nábytku, znečišťování veřejného prostranství, rušení nočního klidu.
- Asistenti se podíleli na mediaci vznikajících problémů již v jejich počátku – např.- rušení veřejného pořádku, výtržnictví, rodinné spory, stížnost na majitele psa, kterého se bojí.
- Asistenti zajišťovali zvýšené pocit bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách (např. oprava nezajištěných kanálů, nálezy injekčních stříkaček).
- Asistenti spolupracovali s majiteli domů v nalézání možností zapojení obyvatel do práce na zlepšení kvality bydlení (např. společné úklidy).
- Asistenti se v průběhu své práce zejména zaměřovali na děti a mládež. Upozorňovali děti na nevhodné chování, jako je nadměrný hluk, znečišťování veřejného prostranství (odhozené odpadky mimo sběrné nádoby), kouření, a návštěvy pohostinství.

Silnou stránkou projektu bylo využití dlouhodobě nezaměstnaných se znalostí specifík vyloučených lokalit a jejich vyškolení a zaměstnání na pozicích asistentů. Jejich působení v sociálně vyloučených lokalitách snížilo riziko páchaní trestné

činnosti, riziko vandalismu a zvýšilo pocit bezpečí občanů. Asistenti přispěli k dodržování čistoty na veřejných prostranstvích, došlo k omezení problémů v oblasti občanského soužití. Metody práce jako, navázání kontaktu a získání důvěry, informovanost občanů lokalit o legálních možnostech ochrany před trestnou činností, o nutnosti dodržovat právní normy, zprostředkování komunikace obyvatel s institucemi, práce s dětmi (školní docházka, využití volného času), to vše přispělo ke zlepšení bezpečnostní situace v sociálně vyloučených lokalitách. Asistenti pomohli k navázání kontaktu mezi obyvateli lokalit a strážníky a v neposlední řadě došlo ke změně postojů dětí i jejich rodičů ke strážníkům a k dodržování zákonů. **Například ve vyloučené lokalitě v Děčíně se počet výjezdů policistů do zmiňované lokality, kde působili asistenti, snížil o 90 %.** Obdobná statistická čísla jsou i z dalších zapojených lokalit Programu Úsvit; ve všech lokalitách, kde působili asistenti došlo k značnému poklesu kriminality, včetně porušování veřejného pořádku.

Na základě subjektivního hodnocení strážníků, lze konstatovat, že dochází k postupné změně náhledu na romskou komunitu jako na skupinu ryze problémovou. Objektivně lze konstatovat, že v lokalitě, kde asistenti působí, dochází k snížení počtu oznámení a stížností na vybrané přestupky zejména proti veřejnému pořádku, jejichž pachatelé byli v hojné míře právě příslušníci romské komunity. Došlo zároveň ke zvýšení objasněnosti různých přestupků, a to na základě místní a osobní znalosti asistentů. Asistenti jsou obyvateli lokality velmi pozitivně přijímáni a obyvatelé lokalit se na ně se svými problémy obracují (a to jak příslušníci romské menšiny, tak i příslušníci majority).

Asistenti získali potřebné znalosti a dovednosti v oblasti výkonu hlídkové služby a díky získané praxi se stávají na trhu práce konkurenceschopnějšími. **V roce 2010 získali řádné zaměstnání u městské policie 4 asistenti a další 2 získali zaměstnání mimo městskou policii v komerčním sektoru.**

Odbor prevence kriminality MV zpracoval tříletý individuální projekt Asistent prevence kriminality, který byl v březnu 2011 podpořen z prostředků EU. V rámci projektu bude v 10 lokalitách Moravskoslezského, Ústeckého a Středočeského kraje zaměstnáno v obecních policích 50 asistentů prevence kriminality (obyvatel sociálně vyloučených lokalit). Do konce roku 2011 bude probíhat výběr lokalit, výběr asistentů a jejich mentorů a úvodní vzdělávací kurz. Od 1. ledna 2012 bude zaměstnáno na dobu 2 let 50 asistentů. Projekt byl podpořen částkou 37 771 432 Kč a bylo mu přiděleno registrační č. CZ.1.04./3.3.00/61.00003. V dubnu 2011 započaly přípravné práce jeho realizace; ukončení projektu je plánováno na březen 2014.

Předpokládáme, že i v rámci připravované **Strategie prevence kriminality na léta 2012 – 2015**, která bude vládě ČR předložena do konce září 2011, bude jako jedna z hlavních priorit uvedena prevence extremismu a zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách – tzn. šíření Programu Úsvit do dalších sociálně vyloučených a rizikových lokalit.

2. Romský mentor

Služba mentor je realizována Sdružením pro probaci a mediaci v justici, o.s., v úzké spolupráci s Probační a mediační službou ČR (PMS ČR). Určena je pro klienty PMS ČR, kteří se cítí být součástí romské menšiny, dostali se do konfliktu se zákonem a byl jim nebo jim může být uložen alternativní trest nebo opatření. **Účelem služby je motivovat tyto klienty k úspěšnému vykonání uloženého alternativního trestu/opatření a snížit tak rizika recidivy a prohlubujícího se sociálního vyloučení.** Služba Mentor napomáhá k efektivnější práci s výše zmíněnými klienty, k posílení jejich právního vědomí a schopnosti uvědomit si závažnost situace, ve které se nacházejí, a k získání dovednosti tuto situaci řešit.

Službu poskytuje **romský mentor**, vyškolený laik, absolvent rekvalifikačního vzdělávacího kurzu Mentor v rozsahu 100 hodin akreditovaného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR. S klienty ho spojuje sounáležitost s romskou komunitou, jazyková a kulturní blízkost. Poskytuje klientovi praktickou pomoc a poradenství, působí jako prostředník mezi ním a justicí.

Hlavní činnosti mentora:

- motivace klientů k plnění povinností souvisejících s výkonem alternativních trestů a opatření,
- doprovázení klientů na schůzky s PMS ČR a na jednání s úřady,
- podpora a pomoc při hledání zaměstnání, rekvalifikace či jiného vzdělání,
- pomoc při vyplňování formulářů,
- návštěvy klientů v domácnostech,
- spolupráce s poskytovateli práce v rámci trestu obecně prospěšných prací,
- pomoc při hledání zdrojů v rodinách klientů,
- motivace klientů k náhradě škody,
- podpora při řešení zadluženosti a exekucí, hospodaření s penězi,
- pomoc PMS ČR při orientaci v romské komunitě.

Projekt Mentor byl realizován ve městech Děčín a Most. **V Děčíně** pracovalo v daném období **8 mentorů s 19 klienty**, jejich intervence byla úspěšná **v 13 případech**, což činí **68,4% úspěšnost**. **V Mostě** pracovalo v daném období **5 mentorů se 7 klienty**, jejich intervence byla úspěšná **v 5 případech**, což činí **71,4% úspěšnost**.

Od 1. května 2011 byl zahájen projekt **Romové pomáhají Romům**, spolufinancovaný z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR, který zajistí činnost **cca 65 romských mentorů v 7 krajích ČR** až do 31. října 2013. Ve městech Děčín a Most bude služba Mentor do konce roku 2011 zajištěna v rámci městských programů prevence kriminality MV ČR.

3. Nízkoprahová zařízení

Obecným cílem těchto projektů je rozšíření nabídky či vybudování nových nízkoprahových center, která jsou orientována zejména na děti a mládež ale i na dospělé, eliminovat resp. snížit výskyt sociálně nežádoucích jevů (kriminalita, vyšší nápad přestupků apod.) v sociálně vyloučené lokalitě. Projekty vycházejí z předpokladu, že širší nabídkou volnočasových a dobrovolných vzdělávacích aktivit lze omezit mnohdy negativní vliv vrstevnických skupin na děti v rizikovém věku, což má následně vliv na snížení počtu zjištěných protiprávních jednání páchaných právě dětmi a mládeží. Intenzivním výchovným působením se u návštěvníků centra upevňují společensky žádoucí vzorce chování, které jsou společností vyžadované. V konečném důsledku je tak cílem projektů zásadní omezení případného vlivu extremistických skupin, jež v souvislosti se zejména romskou menšinou nabízejí společnosti rychlá řešení, jejichž základem je právě eliminace negativních společenských jevů ovšem nepřijatelnou formou, kdy splněním uvedeného cíle budou populární témata těchto uskupení významně oslabena, a ze strany veřejnosti nebude důvod, aby se myšlenkám těchto uskupení dostávalo podpory.

V rámci projektu, který se týkal např. rozšíření komunitního centra **v Děčíně**, **byla vytvořena dvě nová pracovní místa** „vychovatelů“ či asistentů, kteří mají na starosti návštěvníky komunitního centra. Samotné komunitní centrum má dlouhodobě výborné jméno a je hojně využíváno, díky rozšíření došlo dokonce k více než zdvojnásobení počtu návštěvníků.

U obyvatel lokality v Ostravě byla posílena odpovědnost za svěřený majetek. **Zároveň se část obyvatel aktivizovala a zapojila se do realizace projektu, přijala tak legální zaměstnání i přes odebrání pobíraných sociálních dávek a hrozby exekucí na mzdu.** Tento fakt lze hodnotit jako velmi výrazný posun v myšlení obyvatel v rámci této

lokality. Díky projektu vzrostl zájem o lokalitu Bedřiška také v pozitivním slova smyslu, nebyla tedy prezentována pouze jako problémová lokalita spojená se žhářským útokem a sousedskými spory.

Přínosem je také zlepšení školního prospěchu dětí z této lokality, zvýšení zájmu o smysluplné trávení volného, děti a mládež se tak dostaly z ulice. Díky jednorázovým akcím a pravidelným kontaktním hodinám Městské policie a Policie České republiky, se snížila také nedůvěra vůči těmto institucím. Obyvatelé lokality začali sami poukazovat na nešvary a drobnou trestnou činnost v bezprostředním okolí.

Velká část obyvatel lokality také začala chápat oficiální postupy a náležitosti a přestala vyžadovat okamžitá řešení a výsledky, což bylo pro ně dříve příznačné. **Obecně lze zaznamenat velký posun v myšlení obyvatel směrem k soběstačnosti, v jejich pozitivnímu přístupu k institucím reprezentujícím veřejnou správu a snížení lhostejnosti a apatie vůči svému okolí.**

4. Bezpečné bydlení, městské kamerové dohlížecí systémy

Cílem projektů je zvýšení bezpečnosti obyvatel domů v sociálně vyloučených lokalitách, snížení majetkové trestné činnosti, snížení anonymity, nastavení domovního řádu, a tím snížení rizika pohybu neoprávněných osob. V rámci realizace předmětu (instalací mechanických zábranných prostředků, instalací zabezpečovacích souborů, mříží, osvětlení rizikových míst) došlo ke zlepšení bezpečnosti bydlících obyvatel, ke zkvalitnění bydlení ve vyloučené lokalitě, ke snížení rizika poškození a ochrany investic a také k posílení pocitu bezpečí občanů. Do několika rizikových lokalit byly nově nainstalovány kamerové body městského kamerového dohlížecího systému, případně byl podpořen mobilní kamerový systém.

V rámci instalací zabezpečovacích souborů, mříží a osvětlení rizikových míst došlo ke zlepšení zabezpečení objektu, ke zvýšení bezpečnosti bydlících obyvatel, ke zkvalitnění bydlení ve vyloučené lokalitě, ke snížení rizika poškození.

Projekt umožnil nastavení domovního režimu, kontrolu pohybu neoprávněných osob, zamezení krádeží a poškozování bytového domu. Realizace projektu sníží náklady spojené s bydlením a to tím, že je zabráněno poškozování majetku obce a nájemníků, navíc se získaly finanční prostředky na zřízení pracovního místa – domovníka. **Hodnocení ze strany Policie ČR je, že bytový dům je bezpečný, uzamykatelný bez vniknutí neoprávněných osob.**

V oblasti prevence extremismu byla prohloubena spolupráce obou policií, kdy byl stanoven mechanismus předávání a ukládání dat.

Projekty bezpečné bydlení a instalace kamerových systémů obecně přinášejí do vyloučených lokalit klid, vyšší pocit bezpečí bydlících občanů a výrazné snížení nápadu trestné a přestupkové činnosti.

5. Alternativní a nepatologická nabídka trávení volného času pro děti a mládež

V mnoha zapojených městech v Programu Úsvit byly podpořeny další sportovní či jiné aktivity na smysluplné trávení volného času pro děti a mládež ve vyloučených lokalitách. Ve všech těchto aktivitách je zaručena příslušná sociální asistence. Šlo o dovybavení stávajících dětských hřišť či vybudování nových sportovních plácků, ale také organizování prázdninových akcí a pobytů pro děti a mládež.

Dle očekávání se díky rozšíření vybavení nízkoprahového zařízení pro děti a mládež (zapůjčení sportovních potřeb, zakoupení materiálu pro hry, doučování apod.) zvýšila návštěvnost zařízení například v Ostravě. Před zahájením realizace projektu byl průměrný denní počet uživatelů 13. Tento počet se od září postupně začal zvyšovat a nyní (listopad 2010) činí 23. Zájem o službu se zvýšil natolik, že převýšil registrovanou kapacitu služby. Od měsíce září zařízení navštívilo 15 nových uživatelů, což je vzhledem k dosavadnímu počtu osob navštěvujících nízkoprahové zařízení pro děti (20) a celkové velikosti lokality znatelný nárůst. V dřívějším období děti docházely do zařízení většinou nepravidelně (v případě nepříznivého počasí apod.), nyní došlo ke zpravidelnění jejich docházky. Díky pravidelné docházce do zařízení, a především využívání aktivity doučování, postupně dochází ke zlepšování školního prospěchu dětí. Díky sportovnímu vybavení, které bylo organizací zapůjčeno, začalo do zařízení docházet také více chlapců. V minulosti tvořily převážnou většinu uživatelů dívky, chlapci docházeli minimálně, nyní se poměr postupně vyrovnává. Byla také rozšířena spolupráce se ZŠ Trnkoveckou, která na základě jednání se sociální pracovníci organizaci v odpoledních hodinách poskytuje prostory tělocvičny, a proto mohou být sportovní pomůcky využívány i za nepříznivého počasí.

Podařilo se dosáhnout výrazného zlepšení školního prospěchu dětí. Jedná se o děti, které začaly pravidelně využívat možnosti doučování v nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež. Rozdíl ve školní klasifikaci dětí je oproti minulému školnímu roku opravdu zntelný. Pozitivní zpětná vazba přichází jak z vedení ZŠ Trnkovecké, tak přímo od rodičů dětí. Dalším úspěchem je zlepšení psychomotorických funkcí dětí.

6. Domovník

Cílem projektu je ukázat obyvatelům sociálně vyloučených lokalit, že mohou žít bezpečněji, klidněji a s vizí budoucnosti pro své rodiny, a to za dodržování stanovených pravidel. Poukázat na to, aby domy byly řádně užívány, udržovány na požadované úrovni a aby bylo zabráněno jejich poškozování a znehodnocování. Tím se zlepší kvalita života obyvatel v domech. Dalším cílem je zlepšování image obyvatel sociálně vyloučených lokalit včetně Romů, kteří se svou prací sami postarají o pořádek a údržbu majetku v místě bydliště. Základním úkolem a činností domovníků bylo dle potřeb provádět drobné údržby a opravy ve společných prostorách a v okolí bydliště. Zajistit bezpečnost při užívání domů, předcházet škodám a tím snižovat náklady na jejich údržbu.

Zlepšila se kvalita bydlení obyvatel domů. Společně s kontrolou prováděnou domovníky a asistenty prevence kriminality se nájemníci sami podílí na udržování čistoty a klidu v domě. **Podařilo se zajistit zapojení všech nájemníků do správy domů a jejího udržování a jejich finančnímu podílu na škodách vzniklých nájemníky v jednotlivých vchodech.** Podstatně se zlepšila kvalita bydlení z hlediska narušování klidu, projevů vandalismu a znečišťování společných prostor. Veřejnost v lokalitě, stejně tak i zástupci obce hodnotí celý projekt, jako přínos při řešení vzájemných vztahů nájemníků a zlepšování image vyloučené lokality města navenek. Rovněž Policie ČR hodnotí realizaci projektu, jako přínosnou pro zlepšování vztahů mezi obyvateli vyloučené lokality a ostatních obyvatel města, což může přispět k prevenci projevů extremistických skupin proti obyvatelům předmětné lokality.

7. Dluhová problematika

Projekty byly zaměřeny na řešení a předcházení problémům v oblasti finančního hospodaření, půjček, úvěrů apod. Projekt byl realizován formou přednášek pro terénní, sociální pracovníky a zaměstnanců organizací ze sociální sféry. Cílem projektu bylo zvýšení kvalifikační úrovně vybrané skupiny sociálních pracovníků a zaměstnanců zabývajících se sociálních prací, poskytnutí základních údajů o poskytovatelích půjček, úvěrů, orientace v oblasti finančních pojmů a poskytnutí základních znalostí pro nezbytnou ochranu před zadlužením. Cílovou skupinou byli terénní pracovníci, terénní sociální pracovníci, případně pracovníci v sociálních službách poskytující službu "terénní programy" na území měst s vyloučenou lokalitou.

Druhou vzdělávací aktivitou realizovanou MV pro města zapojená do programu Úsvit byl jednodenní interaktivní kurz zaměřený na zvyšování finanční gramotnosti a prevenci

zadlužování. Kurz byl určen pro sociální pracovníky samospráv nebo NNO, strážníky městské policie nebo příslušníky Policie ČR. V listopadu a prosinci 2010 proběhlo 5 běhů kurzu v Čechách (3 v Ústí nad Labem) a na Moravě (2 v Havířově) pro 50 účastníků. Úspěšnost kurzu byla prokázána testem.

8. Vzdělávací projekty

V rámci Programu Úsvit zorganizovalo MV ve spolupráci s odbornými gestory kurz jehož cílem bylo zkvalitnění úspěšného projektu vedoucího ke zvýšení bezpečí, prevenci protiprávního jednání a indoktrinaci práva do sociálně vyloučených lokalit „Asistent prevence kriminality“. MV připravilo ve spolupráci s Městskou policií Ostrava, Městskou policií Děčín a týmem odborných lektorů pilotní vzdělávací kurz pro všech 34 aktivně působících asistentů. Cílem kurzu bylo získání základních informací k proaktivnímu ovlivňování veřejného pořádku a řešení problémů v sociálně vyloučených lokalitách. Kurz byl interaktivní, učení probíhalo zážitkem se zvýrazněním role facilitátora a vytvořením prostoru pro vyjádření stanovisek účastníků.

Kromě společných vzdělávacích aktivit organizovaných odborem prevence kriminality uskutečnila všechna města zapojená do Programu Úsvit další vzdělávací aktivity se zaměřením na konkrétní problémy ve vyloučených lokalitách.

9. Sociologické šetření pocitu vnímání bezpečí obyvatel sociálně vyloučené lokality, jejich názor na způsoby zlepšení situace a ochotu zapojit se do preventivních opatření

Cílem projektu je identifikace pocitu bezpečí a ohrožení jednotlivými trestnými činy, zkušenosti občanů s kriminalitou v místě bydliště a postoj občanů k práci MěP a Policie ČR. Dotazníkovým šetřením zjistit vnímání bezpečnosti občanů v lokalitě, zjistit, které negativní jevy jsou pro obyvatele nejvíce nebezpečné, které považují obyvatelé za nebezpečné, zjistit vlastní zkušenosti občanů s trestnou činností. Po vyhodnocení zpracovat výstupy pro využití v preventivních opatřeních např. městské policie, Policie ČR nebo pro plánování služeb v komunitním plánování měst.

Dotazníkovým šetřením, kde se na sběru dat podíleli terénní pracovníci, se podařilo oslovit obyvatele vyloučených lokalit, a to jak z majoritní, tak minoritní skupiny obyvatel. Ze strany obyvatel, měl dotazník pozitivní hodnocení. Respondenti byli s předloženým

dotazníkem spokojeni, byl pro ně srozumitelný a přehledný. Mohli tak vyjádřit svůj názor a vlastní zkušenosti s danou problematikou ve svém bydlišti. Obyvatelé lokality, ve které byl proveden průzkum, vyjadřovali pozitivní ohlasy na prováděné sociologické šetření a dotazy, na které byl dotazník zaměřen. V Orlové bylo osloveno 150 respondentů. Jedná se o reprezentativní vzorek s ohledem na celkový počet obyvatel vyloučené lokality, který činí 5 700.

V lokalitě Chanov (Most) ve vybraných domech bylo provedeno opakované (po jednom roce) místní sociologické šetření, jehož cílem bylo zjistit hlavní příčiny problémů v daném bytovém domě a jaká by byla nejhodnější technická a organizační opatření, která by dopomohla snížit páchání protiprávního jednání. **Hlavním úkolem bylo zjistit, jak se situace změnila po jednom roce po provedení investičních opatření v bloku č. 5.** Převážná většina dotazovaných opětovně zmiňovala nedostatky týkajícího se stávajícího stavu sídliště a jednotlivých obytných domů (nedostatečné osvětlení, výtahy nefungují, nepořádek u domu, obava z vloupání do bytů atd.), **byl zmiňován zvýšený zájem mezi občany bydlet právě v opraveném, bezpečném, bloku č. 5.** Výstupy projektu budou dlouhodobě sloužit při přípravě dalších projektů směřovaných do dané lokality, nejen při realizaci projektů IPRM DEMOS, ale také v rámci dalších projektů prevence. Získané informace slouží také jako podklad městské policii.

10. Netradiční způsoby a metody vzdělávání a integrace v rámci školní výuky s cílem zatraktivnit školní výuku a motivovat děti a rodiče ke školní docházce i zvýšit prestiž vzdělání u osob s nízkým vzdělanostním statutem

Cílem projektů je příprava dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí jednak na vstup do základní školy, jednak na vstup na střední školu. Příprava na povinnou školní docházku, systematická příprava dětí předškolního věku je zaměřena na osvojení základních sociálních dovedností, za použití metod a prvků estetické výchovy. Zavedení estetické výchovy sloužící k motivaci romských dětí k pravidelné školní docházce a ke vzdělání, a to za pomoci prvků, ve kterých se cítí dobře, ve kterých vynikají, ve kterých zažívají pocit úspěchu. Dalším prvkem je i doučování a příprava na přechod do středního vzdělávání.

Obsahem je tvorba a praktická aplikace metod zvyšujících vnitřní motivaci dětí se speciálními vzdělávacími potřebami ke vzdělání a osvojení si základních norem většinové společnosti.

Děti předškolního věku se podařilo zapojit do aktivit projektu a udržet jejich zájem. Obdobně reagovali také rodiče, kteří pokroky svých dětí intenzivně sledovali. Děti si začaly osvojovat základní hygienické návyky, učily se dovednosti, potřebné pro vstup do školy. U

děti školního věku se prostřednictvím aktivit s dětmi dařilo získávat a posilovat spolupráci s dospělými, což mělo pozitivní dopad na výstupy projektu. Rozvíjely své etické, ekologické, estetické cítění, dále ekonomické znalosti v oblasti finanční gramotnosti a komunikační dovednosti. Například v Mostě navštěvovalo centrum pravidelně každý den 8 až 10 dětí, v Karviné dosáhl počet klientů na číslo 124.

Další podrobné informace k Programu Úsvit lze nalézt na webových stránkách
<http://www.mvcr.cz/clanek/programy-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09MTE%3d>

Pro jednání RVPPK dne 30. června 2011
zpracoval JUDr. Tomáš Koníček, OPK MV.